

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський державний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Наукові записки

Серія: педагогіка

3'2004

Тернопіль

ББК 74

Н 34

Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету.
Серія: Педагогіка. – 2004. – №3. – 181 с.

Випуск присвячено актуальним проблемам трудової підготовки молоді.

*Друкується за рішенням вченої ради Тернопільського державного
педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
від 29 квітня 2004 року (протокол №9)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

<i>Анатолій Вихрущ</i>	доктор педагогічних наук, професор
<i>Володимир Кравець</i>	доктор педагогічних наук, професор, член-кор. АПН України
<i>Василь Мадзігон</i>	доктор педагогічних наук, професор, академік АПН України
<i>Григорій Терещук</i>	доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (головний редактор)
<i>Михайло Фіцула</i>	доктор педагогічних наук, професор
<i>Анатолій Фурман</i>	доктор психологічних наук, професор
<i>Богдан Шиян</i>	доктор педагогічних наук, професор
<i>Богуслав П'єтрулевич</i>	доктор педагогічних наук, професор (Польща)
<i>Мирослав Фрейман</i>	доктор педагогічних наук, професор (Польща)
<i>Станіслава Фрейман</i>	доктор педагогічних наук, професор (Польща)

Літературний редактор: кандидат філологічних наук, доцент **Леся Вашків**

Комп'ютерна верстка: **Ольга Габрель**

ББК 74

Н 34

ЧИННИКИ, ЩО ПІДВИЩУЮТЬ ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ УЧНІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

У наш час особливо гостро стоїть питання про визнання необхідності залучення молоді до продуктивної праці, до підготовки її до життя за допомогою трудової діяльності й одержання професійних знань, умінь і навичок ще в школі.

На проблему ставлення до продуктивної праці неодноразово зверталась увага на сторінках сучасних педагогічних видань. Так, А. Малихін [1] присвятив свою статтю проблемі виховання моральної свідомості на уроках трудового навчання; О. Осипов [2] звертається до проблеми психофізіологічних якостей особистості та їх впливу на продуктивність праці на уроках трудового навчання. Найбільш повно відображає проблему дисертаційне дослідження С. Омельченко [3], присвячене морально-ціннісному ставленню до продуктивної праці.

Безсумнівно, в організації продуктивної праці школа відчуває серйозні труднощі, причому ці труднощі у зв'язку з переходом до нових умов господарювання не тільки не знижуються, але, навпаки, зростають. У школах продовжує переважати утилітарна навчально-виробнича праця, яка найчастіше є лише формальним додатком до шкільного навчання. Така праця занадто слабо пов'язана з метою розвитку особистості, перспективними тенденціями сучасного виробництва, потребами, інтересами, запитами школярів. Продуктивна праця повинна становити собою цілеспрямовану, осмислену, різноманітну діяльність, яка має особисту й соціальну спрямованість і враховує вікові психофізіологічні особливості учнів.

З огляду на важливість цієї проблеми, спробуємо виділити й стисло розглянути чинники, що підвищують продуктивність праці учнів на уроках трудового навчання. На наш погляд, найважливішими є:

1. Поєднання навчання з продуктивною працею.

Головною проблемою сучасної школи в галузі трудової підготовки повинно стати поєднання навчання з продуктивною працею. Ця проблема неодноразово виникала перед школою, але належного рішення так і не одержала. Тому не дивно, що в більшості сучасних наукових досліджень ми не знаходимо теоретичного обґрунтування тих дидактичних засобів, що можуть бути використані для такого поєднання. Як же можна реалізувати зв'язок теорії з практикою?

Насамперед, необхідно, щоб праця школярів тісно перепліталася з процесом оволодіння теоретичними відомостями.

Якщо проаналізувати проблему поєднання навчання з продуктивною працею глибше, ніж це звичайно робилося, то можна побачити, що вона полягає не в тому, щоб формувати в учнів певні вміння й навички практичної діяльності, а в тому, щоб зорієнтувати навчання школярів на працю й творчість.

Недоліки в організації продуктивної праці, що мали місце раніше, можна пояснити багатьма причинами. Серед них варто б виділити те, що трудова діяльність школярів не відрізнялася інтелектуальним змістом, не враховувала їхніх мотивів й схильностей, що помітно знижувало інтерес до неї в учнів, особливо старших класів. При організації продуктивної праці необхідно враховувати положення про те, що розвиток пізнавальної й творчої діяльності відбувається на певному тлі загального формування особистості, на базі набутого досвіду виробничо-технічної підготовки й проходить через певні мотиви, які керують людиною. Ці конкретні початкові умови є найважливішим джерелом формування близьких і перспективних завдань розвитку творчих рис особистості. Відповідно до них кожного учня необхідно включати в діяльність, що відповідає його інтересам і одночасно відкриває перед ним перспективу просування на більш високий ступінь досконалості.

Вивчаючи проблему поєднання навчання з продуктивною працею, слід зазначити, що вона вимагає детального пророблення, особливо умов і засобів її реалізації. Аналіз психолого-педагогічної літератури з цієї проблеми дає можливість позначити певні аспекти вирішення цього питання:

а) діяльність повинна бути дійсною та включати учнів у реальні виробничі відносини, відбуватися відповідно до логіки й законів дійсного виробничого процесу, супроводжуватися

створенням реально для суспільства й самого учня матеріально-духовних цінностей і виконанням послуг, що мають певну вартість;

б) високий рівень поєднання навчання з продуктивною працею передбачає встановлення систем взаємозв'язку між усіма загальноосвітніми галузями, що забезпечує синтез знань, дає можливість розкрити наукові основи виробництва крізь призму вдосконалення підготовки особистості до життя й майбутньої діяльності;

в) залучаючи учнів до продуктивної праці, необхідно враховувати ставлення дитини до діяльності взагалі й до конкретної діяльності зокрема.

Таким чином, учителю необхідно пояснити учням і в процесі праці постійно розкривати положення про те, що теорія й практика – дві нерозривні сторони в діяльності людини, що теорія використовується в практиці, а практика часто служить підґрунтя для нових теоретичних відкриттів; в процесі трудового навчання створюються особливо сприятливі умови для зв'язку теорії з практикою, тому що переважна більшість відомостей подається учням саме для того, щоб вони могли зі знанням справи, правильно застосувати їх при виготовленні будь-яких виробів.

2. Стимулювання продуктивної праці.

Необхідно відзначити важливість як морального, так і матеріального стимулювання для підвищення продуктивності праці школярів.

До морального відносяться методи колективного й особистого стимулювання.

Колективні заохочення активізують діяльність учнів, стимулюють взаємодопомогу в трудовому колективі. Формами колективного заохочення можуть бути екскурсії, виїзди на природу, походи в театри тощо.

Особисте заохочення активізує діяльність людини, поліпшує її настрій. Формами особистих заохочень можуть бути подяки, грамоти, почесні звання тощо. Заходи із вручення, наприклад, почесних грамот повинні проводитися в урочистій обстановці з дотриманням сформованих традицій.

У системі морального стимулювання необхідно також ураховувати такі умови: відповідність морального заохочення реальним успіхам учня й дотримання своєчасності морального заохочення. Моральний стимул роботи учнів в умовах школи є головним, але не єдиним. Уже в школі учнів варто готувати до поєднання морального й матеріального принципів стимулювання. Адже одна з особливостей продуктивної праці полягає в тому, що ця праця оплачується. Кожен учень повинен знати вартість виробу, що виготовляється в майстернях чи кабінетах обслуговуючої праці, а також приблизну вартість виконаної ним роботи, щоб адекватно оцінити свою працю. Крім того, кожен учень повинний одержати те, що він заробив.

3. Умови праці.

Умови праці – поняття, що пов'язує різні виробничо-технічні й соціально-економічні чинники з віковими особливостями учнів. Умови роботи в процесі продуктивної праці визначаються сукупністю елементів навчально-виробничого середовища, які впливають на працездатність і самопочуття школяра. До умов праці учнів відносяться: технічна оснащеність, санітарно-гігієнічні умови, психофізіологічні чинники, оформлення інтер'єру, дотримання чистоти в навчальних приміщеннях і т. д.

Важливе значення для позитивного емоційного ставлення до праці, а отже, і для підвищення продуктивності праці має стан, справність, відповідність рівню сучасного виробництва устаткування, інструментів і пристосувань. Недотримання зазначених умов учні схильні витлумачувати як прояв несерйозного ставлення дорослих до їхньої трудової діяльності. Якщо школа не має в даний момент сучасних верстатів і інструментів, то причину цього необхідно пояснити школярам. Але в будь-якому випадку вони повинні дбайливо ставитися до наявного устаткування.

Санітарно-гігієнічні умови характеризують навчально-виробниче середовище. Вони включають: метеорологічні умови, різні випромінювання, освітлення, виробничий шум і вібрацію.

Зупинимося тут лише на ряді рекомендацій:

– при вирішенні проблеми освітлення необхідний індивідуальний підхід до учнів; учитель повинен ставити на краще освітлені місця учнів, які мають поганий зір. При роботі,

пов'язаній з високою точністю, де потрібна напруга зору, найкраще користуватися місцевим освітленням на кожному робочому місці;

– метеорологічні умови передбачають вологе прибирання і провітрювання приміщень майстерні та миття вікон. Чисте вікно пропускає 90% світлового потоку, сильно забруднене – тільки 8%;

– на працездатність і продуктивність учнів впливає також виробничий шум, яким супроводжується робота в майстернях. Тому необхідно усувати всі зайві шуми, зокрема пов'язані з неправильним закріпленням заготовки або з неправильним виконанням трудових процесів.

Як відомо, діти дуже чутливі до краси. Якщо трудове навчання здійснюється в раціонально й разом з тим красиво обладнаній майстерні чи навчальному цеху, якщо інтер'єр, верстати, інструменти, робочий одяг, меблі відповідають методам технічної естетики, ми одержуємо могутній мотив, що спонукає школярів з нетерпінням очікувати уроків праці.

Зрозуміло, не завжди трудовий процес може проходити в обстановці високої естетичності. Однак і в таких випадках естетичний чинник обов'язково повинен бути присутнім у свідомості школярів. При цьому вони повинні бачити перед собою ту красу, яку їм доведеться створити своїми руками.

Організація й оснащення робочих місць школярів повинні впливати на їхні почуття. Досягають цього за допомогою технічної естетики, що передбачає правильне оформлення інтер'єру приміщень, оптимальний підбір кольору при оздобленні виробничих меблів й устаткування, озеленення приміщень майстерень.

У комплексі заходів із вдосконалювання естетичних умов праці учнів значна роль належить спецодягу. Він повинен бути сучасним, красивим, зручним, відповідати вимогам безпечної роботи, санітарно-гігієнічним і естетичним вимогам. Естетика спецодягу полягає в доцільності, добірності, простоті й зручності в роботі. У якості прикрас спецодягу можуть бути використані емблеми, розроблені учнями в гуртках технічної творчості [4, 168-169].

4. Підбір цікавої продукції.

Центральне місце в організації продуктивної праці учнів займає питання про підбір об'єктів праці.

Правильно підібрані об'єкти праці дозволяють учням відчути корисність і необхідність своєї праці, свідомо й відповідально підійти до набуття трудових навичок, більш ґрунтовно знайомитися з різним устаткуванням і пристосуваннями, з технічною документацією, з різноманітними матеріалами і їхніми властивостями, з технологією підготовки виробництва й самим виробництвом, плануванням і т. д.

В основу критеріїв підбору покладені дидактичні, психофізіологічні, організаційно-педагогічні, економічні й техніко-технологічні вимоги. Зупинимося коротко на характеристичі кожного виду вимог.

Дидактичні вимоги мають на увазі відповідність об'єктів праці програмі трудового навчання, що включає систему знань, умінь, навичок і який дозволяє безупинно здійснювати розвиток школярів, забезпечуючи їхній рух від незнання до знання, від невміння до формування раціональних умінь.

Психофізіологічні вимоги вказують на те, що складність і трудомісткість робіт повинні відповідати віковим особливостям учнів у межах допустимих антропометричних даних.

Організаційно-педагогічні вимоги спрямовані на раціональне й цілеспрямоване здійснення навчально-виховних завдань, підвищення привабливості праці, розвиток інтересу до праці у виробничих умовах, а також формування стійкого позитивного ставлення до будь-якої корисної праці, зростання впливу різних форм його на формування готовності до праці.

Основа техніко-технологічних вимог складає відповідність об'єктів праці виробничим можливостям майстерень. За складністю й трудомісткістю об'єкти праці повинні створювати умови для пошуку шляхів полегшення праці й зниження трудомісткості за рахунок застосування механізованого устаткування, інструментів і різних пристосувань, а також удосконалювання техніки й технології виробництва.

До групи економічних вимог входять: суспільно корисна або особиста значущість об'єктів праці, пряме чи опосередковане матеріальне заохочення й стимулювання трудової

активності учнів, розкриття шляхів зниження собівартості виробленої продукції й найбільш раціональне використання робочої сили [5, 300].

Критерій значущості об'єкта продуктивної праці останнім часом зазнав деяких змін, зокрема, акцент перемістився з суспільно корисної значущості на особисту. Ця обставина створила додаткові труднощі для вчителя, тому що йому тепер доводиться більше працювати за ланковою чи індивідуальною формою організації праці, а це вимагає посиленої підготовки технічної документації, матеріалів, устаткування й інструментів, а також розробки методик ведення занять.

Таким чином, при виборі виробів для продуктивної праці учнів учитель повинен виходити з таких принципів: практична діяльність є галуззю застосування й закріплення теоретичних знань; у процесі виробництва повинні створюватися умови, які відповідають вимогам безпеки праці; вирішенню питань морально-психологічної готовності школярів до праці сприяє виготовлення тих предметів праці, що мають суспільну й особисту значущість і включають, по можливості, економічні аспекти. Крім того, необхідно постійно вказувати учням на важливість естетичного аспекту при роботі над будь-яким виробом, тому що саме він, в основному, викликає почуття радості й гордості за результати своєї праці.

5. Організація продуктивної праці.

Будь-який урок повинен бути чітким з погляду його організації й проведення. Важлива особливість уроку в майстернях полягає в тому, що він повинен бути присвячений, у більшості випадків, продуктивній праці.

Щоб забезпечити безперебійну продуктивну роботу учнів, учитель насамперед повинен стежити за справністю устаткування. Організаційна чіткість забезпечується безперебійним постачанням майстерень усіма необхідними матеріалами й інструментом.

Для раціонального використання робочого часу важливо правильно організувати збереження й видачу інструментів і заготовок учням. Якщо в цій справі немає достатньої організаційної чіткості, то безцільно витрачаються дорогоцінні хвилини.

Велике значення для організаційної чіткості уроку має планування вчителем своєї роботи з керівництва навчальним процесом. Так, виходячи з досвіду роботи, учитель знає чи припускає, якого роду помилки допускаються учнями при виконанні тієї чи іншої операції. Тому він повинен планувати проведення поточних інструктажів, попереджати помилки.

Технічна документація, якою учні користуються на уроках продуктивної праці, також впливає на організаційну чіткість уроку. Якщо креслення, технологічні карти, інструкції складені зрозуміло, доступно, то учні успішно працюють за ними, виявляючи самостійність. В іншому випадку вони звертаються за допомогою один до одного, до вчителя, що призводить до ходіння під час роботи й мимоволі відволікає всіх від виконання завдань [4, 177].

6. Організація творчого характеру роботи учнів.

Особливо гостро в сучасній школі стоїть проблема формування творчої особистості школяра, котра так і не може знайти належного вирішення як у педагогічній теорії, так і в практиці трудового навчання й виховання. Цю думку підтверджує низький рівень технічної творчості учнів.

На жаль, у нашій школі переважає репродуктивне навчання. У трудовому навчанні ще більшою мірою, ніж в інших навчальних предметах, використовуються репродуктивні методи навчання. Учителі рідко вдаються до вирішення технічних завдань, використання проблемності, технічного експерименту, евристичних бесід тощо.

Особлива увага в процесі технічної творчості учнів повинна зосереджуватися на формуванні технічних понять, просторових уявлень, умінь складати й читати креслення і схеми.

Вагоме значення технічна творчість має для розширення політехнічного кругозору школярів. У процесі творчої технічної діяльності учні зіштовхуються з потребою додаткових знань про техніку: вивчення спеціальної літератури, ознайомлення з новинками техніки, консультацій фахівців.

Якщо з раннього віку дітей включати у творчу діяльність, то в них розвиваються допитливість розуму, гнучкість мислення, пам'ять, здатність до оцінки, бачення проблем,

здатність передбачення й інші якості, характерні для людини з розвинутим інтелектом. З віком ці якості зміцнюються, удосконалюються і стають невід'ємними рисами особистості людини.

Ефективність формування й розвитку творчих рис особистості багато в чому залежить від умінь педагогів організувати творчу діяльність учнів. Для творчої спрямованості учнів у процесі трудового навчання можна використовувати конструювання за зразками, вирішення творчих технічних завдань. Використання проблемно-пошукового методу навчання підготує учнів до складної творчої технічної діяльності, праці за власними задумами. Цей метод навчання повинен стосуватися кожного конкретного об'єкта праці. Саме на системі об'єктів праці необхідно демонструвати напрямок ускладнення технічних і технологічних завдань від об'єкта до об'єкта.

Крім того, учителю необхідно використовувати індивідуальну форму організації творчого навчання й виховання. Це дозволить йому одержати можливість диференціювати технічні й технологічні завдання з огляду на інтереси учнів, їхні схильності й рівень підготовленості. Учитель зможе допомогти слабким учням ліквідувати прогалини в знаннях і вміннях, а добре підготовленим – розширити й поглибити свої технічні знання й уміння. Цього він може досягти, використовуючи різні рівні творчих завдань для учнів з різною підготовкою. Так творчі роботи для учнів, які встигають, повинні бути не тільки великими за обсягом та кількістю вправ, але й мати якісно інший характер, що сприяє розвитку умінь і навичок самостійної роботи, творчого застосування знань [6, 17].

Величезне значення у творчій діяльності має безперервність творчого процесу. Безупинна, систематична творча діяльність неодмінно призводить до виховання стійкого інтересу до творчої праці. Велике значення у вихованні творчих рис особистості має результативність творчої праці. Особливу цінність становить праця, спрямована на вдосконалювання виробництва, підвищення ефективності устаткування тощо. Вимога результативності особливо важлива, тому що одержуваний результат викликає позитивний емоційний настрій, стимулює творчу активність учнів. Результативність творчої діяльності варто розглядати не тільки стосовно кінцевого продукту, але й щодо кожного етапу виконання завдання.

7. Високий професійний рівень викладання.

З курсу педагогіки відомо, що в навчальному процесі вчитель відіграє вирішальну роль. Той факт, що основний час у трудовому навчанні (до 80%) займають самостійні практичні роботи учнів, ще більше підвищує роль учителя, тому що самостійність учнів у роботі стає можливою тільки тоді, коли вчителем усе наперед добре продумано й сплановано.

При підготовці до продуктивної праці вчитель підбирає об'єкти праці з урахуванням індивідуальних особливостей учнів, їхнього досвіду й умінь, фізичного розвитку й інших чинників, що впливають на продуктивність праці, підбирає заготовки, інструменти, устаткування, розробляє і готує пристосування. Перед учителем постає завдання пояснити учням порядок роботи над об'єктом продуктивної праці, організувати роботу учнів. Крім того, за вчителем праці зберігаються функції контролю за правильністю виконання учнями трудових прийомів, застосування на практиці отриманих знань і функція оцінки результатів їхньої навчальної діяльності.

З усього вищесказаного випливає, що для створення цілісної системи трудової підготовки учнів у навчальному виробництві потрібні спеціально підготовлені вчителі. Глибоке знання ними навчального матеріалу, різноманітність методичних прийомів і організаційних форм впливу, ерудиція, любов до дітей, прагнення постійно розширювати свій кругозір – такі основні вимоги, яким повинні відповідати викладачі.

Дуже цікавим є погляд учителя-новатора І. Волкова на підготовку сучасного вчителя.

“У наш час учитель трудового навчання повинен не тільки думати, але й працювати творчо, тобто він повинен створювати щось конкретне, керувати самостійною і творчою роботою учнів у декількох напрямках.

Сучасний учитель трудового навчання повинен мати дві кваліфікації.

Перша кваліфікація – з предмета. Кожен учитель трудового навчання повинен уміти працювати на рівні 4-5 розряду за, як мінімум, десятьма напрямками, уміти винаходити й конструювати.

Друга кваліфікація – педагогічна. Ця кваліфікація вчителя формується в процесі освоєння й випробування на практиці ще в стінах інституту всіх систем навчання, що існували в історії людства й існують зараз у школах різних країн. Це допоможе зняти психологічний бар'єр перед поняттям про можливість існування якоїсь єдиної, найкращої і, отже, монопольної системи навчання. Ніяких систем навчання єдино правильних, найкращих ніколи не існувало й існувати не буде. Кожен процес навчання може дати кращий ефект при вирішенні якогось конкретного завдання, а для іншого випадку він може бути не тільки не придатний, а навіть дати негативний ефект” [7, 14].

Крім того, сучасний учитель праці повинен мати певні знання в галузі психології праці й педагогічної психології, знати психологію школяра, виховувати в собі психологічну пильність, уміти підібрати ключик до особистості кожного учня, знайти в будь-якій ситуації найбільш точне, вражаюче слово. Однак навіть найбільш розумні слова самі собою не зроблять на школярів належного впливу, якщо їх буде вимовляти людина, котра, хоч і виконує трудові обов'язки без яких-небудь помітних недоліків, внутрішньо глибоко байдужа до своєї діяльності. Щоби слово про працьовитість глибоко запало в душу школяра, воно повинно виходити з вуст людини, жагуче закоханої в працю, у свою професію. Про величезне значення особистого чинника в трудовому вихованні дуже містко й переконливо сказав В. Сухомлинський: “Кожна дитина в роки дитинства повинна обов'язково зустріти на своєму шляху людину, жагуче закохану у свою справу...” [8, 68].

ЛІТЕРАТУРА

1. Малихін А. Найкращий оберіг моральності // Рідна школа. – 2000. – №7. – С.57-58.
2. Осипов О. Психофізіологічні якості особливості та їх вплив на продуктивність праці на уроках трудового навчання // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2002. – №1. – С.47-50.
3. Омельченко С. А. Формирование морально-ценностного отношения к труду у старшеклассников в условиях рыночной экономики: Дис. ...канд. пед. наук. – Славянск, 1997. – 218 с.
4. Воловиченко А. И. Совершенствование организации трудового обучения в школьных мастерских. – К., 1987. – 226 с.
5. Методика трудового обучения с практикумом / Под ред. Д. А. Тхоржевского. – М., 1987. – 447 с.
6. Герашенко В. Система педагогічної діяльності з формування творчої учнівської особистості // Трудова підготовка в закладах освіти. – 1998. – №2. – С.16-17.
7. Волков И. П. Цель одна – дорог много. – М., 1990. – 159 с.
8. Сухомлинский В. А. Как воспитать настоящего человека. – М., 1990. – 288 с.

Оксана КУДРЯ

РОЗВИТОК САМОСТІЙНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС ПРАКТИЧНИХ РОБІТ З КУЛІНАРІЇ

Питання розвитку самостійності учнів займає одне з центральних місць у процесі навчання та виховання учнів. Це пояснюється спрямованістю національної системи освіти на всебічний розвиток особистості учня, на підготовку його до самостійного життя і праці, до самоствердження в житті.

Питання розвитку самостійності учнів знайшло відображення в працях психологів, педагогів. Дослідження окремих аспектів проблеми здійснено П.Гальперінім, Г.Ігнатенко, І.Лернером, О.Линдою, Н.Лук'яновою, В.Крутецьким, П.Підкасистим, П.Половниковою, С.Рубінштейном, В.Тюріною, Т.Шамовою, І.Якиманською.

Формування особистості відповідно до діяльнісно-особистісної концепції відбувається під час включення її у різні види діяльності. Звернення до досліджень Т.Ісаєвої, І.Балабіної, Н.Чукової, Ю.Янотовської показало, що процес розвитку самостійності пов'язаний із включенням особистості у трудову діяльність. Оволодіння учнів способами застосування знань на практиці відкриває широкі можливості для реалізації їх творчих здібностей на основі самостійного вирішення поставлених завдань. Самостійність учня базується на його знаннях, уміннях, навичках, а процес її розвитку залежить від ефективності методики викладання окремих предметів [2, 31; 5, 24].

ЗМІСТ

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРУДОВОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ	3
<i>Терещук Григорій.</i> Теоретико-методичні аспекти індивідуалізації трудового навчання	3
<i>Коберник Олександр.</i> Концептуальні засади трудової підготовки учнів сільських шкіл.....	12
<i>Фрейман Станислава Данута.</i> Мотивация как определитель качества работы учеников введение	18
КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ.....	30
<i>Сидоренко Віктор.</i> Актуальні пріоритети професійної підготовки вчителя трудового навчання.....	30
<i>Гуревич Роман.</i> Інтеграційні тенденції у підготовці вчителя трудового навчання	36
<i>Кулик Євген.</i> Зміст і діагностика рівня готовності до педагогічної дослідницької діяльності майбутніх вчителів трудового навчання	42
<i>Каленюк Ольга.</i> Активність студентів у художньо-творчій діяльності.....	47
<i>Матяш Наталя.</i> Підвищення ефективності трудової підготовки у випускників педагогічних училищ та університетів	50
<i>Сіменач Богдан, Кондратюк Віктор.</i> Шляхи удосконалення професійної підготовки вчителя трудового навчання в умовах національної школи.....	53
<i>Стешенко Володимир.</i> Актуальні проблеми удосконалення професійної підготовки вчителя освітньої галузі “Технології”	57
<i>Янциур Микола.</i> Вдосконалення змісту підготовки майбутніх учителів трудового навчання до профорієнтації учнів.....	61
МЕТОДИКА ТРУДОВОГО І ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ	64
<i>Оршанський Леонід.</i> Педагогічні технології підготовки вчителя трудового навчання до викладання декоративно-ужиткового мистецтва в школі.....	64
<i>Горбатюк Роман.</i> Розвиток творчої активності студентів індустріально-педагогічного факультету у процесі вивчення комп’ютерної графіки.....	68
<i>Мушиньські Адам.</i> Організація, вдосконалення та керівництво професійним навчанням.....	71
<i>Мамус Галина.</i> Формування вмій та навичок дизайнерської діяльності у процесі проектування та виготовлення швейних виробів	75
<i>Понятишин Володимир.</i> Активізація пізнавальної діяльності студентів при вивченні сільськогосподарських машин.....	79
<i>Мурій Богдан.</i> Алгоритм поетапного навчання розв’язування вимірювально-діагностичних задач.....	82
<i>Прокопович Богдан.</i> Розвиток самоконтролю студентів у процесі вивчення художньої обробки матеріалів.....	87
<i>Сиротенко Татяна.</i> Формирование умений и навыков студентов по машинной обработке текстильных материалов	93
<i>Бурдун Віктор.</i> Чинники, що підвищують продуктивність праці учнів на уроках трудового навчання	97
<i>Кудря Оксана.</i> Розвиток самостійності учнів під час практичних робіт з кулінарії.....	102
<i>Павх Степанія.</i> Розвиток творчих здібностей школярів у процесі вивчення декоративно-ужиткового мистецтва	106